

Костянтин Едуардович Гріневич

30 серпня 1970 року після тривалої та тяжкої хвороби помер один з найстаріших професорів Харківського університету, доктор історичних наук, відомий археолог та музеєзнавець Костянтин Едуардович Гріневич.

К. Е. Гріневич народився 21 вересня 1891 р. у місті Вологді. Навчався у Харкові, спочатку у гімназії, а потім на історико-філологічному факультеті університету. Ще в студентські роки він захопився історією стародавньої Греції. Це захоплення К. Е. Гріневич проніс через усе своє життя. В 1913 р. побував у Греції, а повернувшись з подорожі, написав кілька статей, присвячених археологічним пам'яткам Еллади. Свою наукову та педагогічну діяльність розпочав у Харківському університеті під керівництвом професора В. П. Бузескула. Згодом він був доцентом та професором Ленінградського, Московського університетів, завідуючим кафедрами в Кабардинському, Ніжинському педагогічних інститутах, Томському та Харківському університетах. На початку 20-х років К. Е. Гріневич виконував обов'язки директора Керченського музею, пізніше став першим директором Херсонеського музею.

Свої перші кроки в археології К. Е. Гріневич робив на розкопках Ольвії під керівництвом відомого російського археолога Б. В. Фармаковського, учнем якого він себе вважав. Самостійні археологічні дослідження К. Е. Гріневич розпочав в 20-х роках на Боспорі, а згодом досліджував Херсонес та його околиці. Ці дослідження внесли значний вклад у вивчення топографії Боспору, господарства і оборонної системи Херсонеса. К. Е. Гріневич першим з радянських археологів провів підводні археологічні дослідження при пошуках Страбонового Херсонеса.

В 30-х роках К. Е. Гріневич вимушений був переїхати до Сибіру, але й там він займався археологічними дослідженнями. Зокрема, під його керівництвом розкопувалися городище та курганий могильник Басандайка. Ці розкопки дали цінні матеріали з історії місцевого населення починаючи з мезоліту і до пізнього середньовіччя.

Наприкінці 40-х років К. Е. Гріневич широко досліджував археологічні пам'ятки Кабарди. Особливо важливі результати було одержано при вивченні кобанської культури.

В 1954—1960 роках, після повернення до Харкова, К. Е. Гріневич провадив розкопки Ольвії, де досліджував оборонні споруди з боку Заячої балки. Ці розкопки дозволили виявити оборонну стіну часів Геродота, дали цікавий матеріал для характеристики економіки архаїчної Ольвії.

Велику і плідотворну роботу провадив К. Е. Гріневич у справі музейного будівництва та музеєзнавства. Під його керівництвом на місці Херсонеського монастиря був створений Херсонеський археологічний музей — важливий центр науково-дослідної роботи, велика культурно-освітня установа Криму. К. Е. Гріневич виступив з ініціативою створення і був першим редактором «Херсонеського збірника». Багато зробив він для популяризації пам'яток Херсонеса в численних брошурах на путівниках. К. Е. Гріневич був одним із перших радянських музеєзнавців, у працях якого ставилися питання музейного будівництва, принципи побудови музейної експозиції. Слід зазначити проведену ним велику роботу по підготовці II Всесоюзної археологічної конференції, яка відбулася в Севастополі, у зв'язку з 100-річчям розкопок у Херсонесі — в 1927 році.

Автор близько 100 монографій, брошур та статей, К. Е. Гріневич найбільшу увагу приділяв у своїх працях античним містам Північного Причорномор'я, зокрема проблемам їх фортифікації. За працю «Стіни Херсонеса Таврійського» йому був присуджений науковий ступінь доктора історичних наук. Але в своїй науковій діяльності К. Е. Гріневич ніколи не обмежувався археологічними проблемами та питаннями музеєзнавства. Він завжди цікавився стародавньою історією, історією мистецтва. Йому належать праці, присвячені Солону, реформам Клісфена, пам'яткам античного мистецтва та ін.

На протязі своєї більш піввікової педагогічної діяльності професор К. Е. Гріневич прочитав багато загальних та спеціальних лекцій з археології, стародавньої історії, античного мистецтва. Він підготував цілу плеяду археологів та істориків. Серед його учнів є кандидати і доктори наук, доценти і професори, викладачі шкіл, вузів, працівники музеїв і академічних інститутів. У свій час вони вчилися у Костянтина Едуардовича, працювали в експедиціях і семінарах під його керівництвом і завжди бачили дружню увагу, доброзичливість, постійну готовність допомогти у тяжку хвилину.

Світла пам'ять про Костянтина Едуардовича Гріневича, чесну і чуйну людину, крупного вченого і талановитого педагога, назавжди залишиться в серцях тих, хто у нього вчився і хто з ним працював.